

МИЛЛИЙ БРЕНД АСОСИДА БОЛАЛАР КИЙИМЛАРИНИ ЯРАТИШНИНГ ЗАМОНАВИЙ ЙЎНАЛИШЛАРИ

**Шахноз Хикматовна Самиева,
Саодат Абдулло қизи Асророва**

Бухоро муҳандислик-технология институти
samieva-1978@mail.ru

АННОТАЦИЯ

Ушбу мақолада енгил саноат соҳасининг бугунги ҳолати, миллий брендни яратиш истикболлари тўғрисида фикр юритилган. Миллий бренд асосида болалар кийимини яратиш йўналишлари ва замонавий коллекцияларда турли услуб ва ранглар уйғунлашуви кўрсатиб ўтилган.

Калит сўзлар: бренд, ранглар уйғунлиги, болалар кийими, Хумо рамзи, дизайн, енгил саноат

MODERN TRENDS IN THE CREATION OF CHILDREN'S CLOTHING BASED ON THE NATIONAL BRAND

**Shakhnoz Khikmatovna Samieva,
Saodat Abdullo qizi Asrorova**

Bukhara engineering and technology Institute
samieva-1978@mail.ru

ABSTRACT

This article reflects on the current state of the light industry, the prospects for creating a national brand. The directions of creating children's clothing based on the national brand and the combination of different styles and colors in modern collections are indicated.

Keywords: brand, color harmony, children's clothing, Xumo symbol, design, light industry

КИРИШ. Мустақиллик йилларида енгил саноат мамлакатимиз макроиқтисодий комплексида мустаҳкам ўрин эгаллади, жумладан чет эл инвестициялари ва замонавий технологияларини тўқимачилик ва енгил саноат соҳасига кенг жалб этиш, ишлаб чиқаришни модернизация қилиш, техник ва технологик режимларни янгилаш, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни

ривожлантириш бўйича амалга оширилаётган самарали лойиҳалар ишлаб чиқариш соҳасида юқори кўрсаткичларга эришишни таъминланмоқда. Шунингдек, бугунги кунда мамлакатимиз тўқимачилик ва енгил саноат нафақат юқори суръатларда ривожланаётган, балки экспортни барқарор ошириб бораётган, хорижий инвестицияларни кенг жалб қилаётган ҳамда ишлаб чиқариш жараёнларини модернизация ва тубдан техник технологик жиҳатдан янгилаб бораётган тармоқ сифатида ажралиб туради [1].

Ўзбекистонда барпо этилаётган ишлаб чиқариш корхоналари борган сари кўпайиб бормоқда, бу бизнинг юртимиз учун ҳам катта аҳамият касб этади, чунки ишлаб чиқариш ортган сари мамлакатда бозор иқтисодидаги экспорт ва импорт ҳам ортиб боради, мамлакатимиз ривожланиш жиҳатдан илгарига чиқади. Ҳозирда давлатимиз томонидан тўқимачилик ва енгил саноат соҳаси кўллаб-қувватланаётгани туфайли мамлакатимизда юқори сифатли, рақобатбардош маҳсулот ишлаб чиқарувчи замонавий корхоналар ташкил этилмоқда. Натижада тармоқда ишлаб чиқариш ҳажми ва халқаро стандартларга жавоб берадиган тўқимачилик ва енгил саноат маҳсулотлари экспорти барқарор ўсиб бормоқда..

Сўнгги йилларда Ўзбекистон бозори турли-туман ҳам миллий, ҳам чет эл кийим-кечак брендлари билан тўлиб тошди. Бугун кўп сонли савдо марказлари ва дўконлар бизга танлаш учун кийим-кечак моделларининг юзлаб турларини таклиф қилишмоқда. Уларнинг орасида секин-аста миллий маҳсулот ўзининг тегишли ўрнига эга бўлмоқда, ва ўзимизнинг брендлар сони ошиб бормоқда[3].

АДАБИЁТЛАР ТАҲЛИЛИ ВА МЕТОДОЛОГИЯ.

Маълумки, ўзбек миллий либослари халқимиз тарихи билан узвий боғлиқ бўлиб, у моддий-маънавий ёдгорликлар ичида халқларнинг миллий ўзига хослигини акс эттириб, этник белгилари билан ажралиб туради. Миллий кийимларда, бирон-бир эл-элат тарихига бориб тақаладиган анъаналар, ижтимоий муносабатлар, маърифий, дин ва эстетик шаклларнинг айрим унсурлари ифодаланади. унда халқимизнинг диди, гўзаллик тўғрисидаги идеаллари, хўжалик юритишнинг ўзига хос жиҳатлари ҳамда оилавий турмушнинг баъзи томонлари ҳам кўзга яққол ташланади. Ўзбек халқининг кийимлари жуда хилма-хил, ранг-баранг ва жозибалидир. Улар - эркаклар, аёллар ва болалар кийимларидан иборат бўлиб, инсон умрининг фаслларига қараб ҳам ажратилган: ёшлар, ўрта ёшлилар, кексалар учун [2].

Шу ўринда бренд сўзининг асл маъносига тўхталадиган бўлсак **Бренд** ([инглизча](#): *Бранд* [брэнд]) - тамға, белги. Бренд -бу бир сотувчининг

товар ёки хизматини бошқа сотувчиларникидан ажратиб турувчи ном, атама, дизайн, белги ёки бошқа хусусият. Брендлар бизнес, маркетинг ва реклама қилишда объектни танитиш учун ишлатилади, энг муҳими, бренд капитали қийматини яратиш, брендни алоҳида ажратиб туриш ва харидорларни ушлаб қолиш билан мижозлари, акциядорлари ва эгалари манфаатига хизмат қилади[4].

“Дизайн” тушунчаси XVI асрда пайдо булади. Уни биринчи булиб италиялик К.В.Скьер ишлатади. Италияча “*designo intero*” ибораси булгуси бадий асар концепциясини англатади. Куриб турганимиздек, бугунги кунда дизайн тушунчаси мазмунан анча кенгайган ва куп жихдтдан саноат билан боғлиқ туге олган.

Кейинрок, XVI аср охирида Англиада “*disegno*” тушунчаси пайдо булади. Бизгача етиб келган бу тушунча узбек тилида лойиха, чизма, раем, шунингдек лойихалаш ва конструкциялаш деган маънони англатади. Нисбатан тор, профессионал маънода дизайн тушунчаси юксак истеъмол ва эстетик хоссаларга эга булган саноат буюмларини ишлаб чиқиш борасидаги лойихалаш-бадий фаолиятни, инсон учун қулай булган моддий мухит - яшаш мухити, ишлаб чиқариш мухити, ижтимоий-маданий мухитни ташкил этиш борасидаги фаолиятни ифодалайди.

Инглиз тилида “*design*” сузи лойихалаш, конструкциялаш деган маънони ҳам англатади. Яъни дизайн деганда хар кандай лойихалаш, янги буюмлар, дастгоҳлар, асбоб-ускуналарни яратиш, моддий мухитни шакллантириш жарабни тушунилади. Дизайн - XX асрда пайдо булган бадий-конструкторлик касбий фаолиятининг янги тури. Дизайн шакли фаолият мақсадига мос келадиган, функционалиги, тежамлилиги ва қулайлиги билан ажралиб турадиган, айни пайтда чиройли ҳам булган буюмларни лойихалаштиришни ўзида ифодалайди.

НАТИЖАЛАР. Дарҳақиқат, “*Made in Uzbekistan*” ёрлиғи туширилган маҳсулотларимиз дунё бозорларидан мустаҳкам жой олди. Корхоналаримиз жаҳонга қарийб барча турдаги товарларни – озиқ-овқат маҳсулотлари, кийим-кечак, қурилиш материаллари, замонавий техникаларгача таклиф этмоқда. Халқаро андозалар асосида ишлаб чиқарилаётган бу маҳсулотлар юксак сифати билан хорижлик истеъмолчиларга манзур бўлмоқда.

Бугунги кунда нафақат республикамизда, балки чет элларда ҳам харидоргир бўлаётган миллий аёллар, эркаклар ва болалар кийимлари ўзига хос кўриниш касб этмоқда. Жаҳон андозаларига мос равишда ишлаб чиқарилаётган бундай маҳсулотларга талаб кундан-кунга ортиб бормоқда.

Болалар модаси ҳам катталарниқидан қолишмайди, шу сабабли ҳам, жаҳоннинг машҳур дизайнерлари, турли услуб ва ранглар уйғунлашувини синаб кўришни таклиф қилишмоқда, катталарниқига хос жиддийлик, оддийлик бола кийимларида ҳам яққол кўзга ташланмоқда.

Енгил саноат соҳаси бўйича фаолият юритаётган машҳур хорижий компаниялар Ўзбекистонда мода ва дизайн соҳасини ривожлантириш учун барча зарур омиллар – иқтисодий ва ижтимоий барқарорлик, интеллектуал ғоялар мавжудлиги, мамлакатимиз пахта ва тўқимачилик саноати улкан салоҳиятга эга эканини таъкидлаган. Бу Ўзбекистонда ишлаб чиқарилган кўплаб турдаги тўқимачилик маҳсулотлари жаҳон енгил саноати бозорида ўз ўрнига эга эканидан далолатдир[5].

Шуни таъкидлаш жоизки болалар кийимини тайёрлашда айниқса пахта толасидан тайёрланган жинси матосидан фойдаланиш кенг оммалашди ва устунликни қўлга олди. Бу эса, болаларнинг ёрқин ранглар ва қўшимча безак, деталларга бурканган мода оламида бутунлай янги бурилиш ясади.

Болалар учун кийим тайёрлаш жараёнида жинси матосининг 100% пахтадан тайёрланганини танлаш мақсадга мувофиқдир ва модели ҳам замон талабидан келиб чиқган ҳолда танланади. Баъзан болалар кийимларида бирмунча номутаносибликни кўришимиз мумкин, ҳар бир кийимда бир неча услубнинг уйғунлашуви ва ранглар баъзида жуда бўғиқ, базан эсан бир–бирига мутаносиб ёрқин ранглардан иборат бўлади. Айни пайтда қайси ранг ва силует оммабоплигини билиш учун эса маркетинг тадқиқот ўтказиш керак бўлади.

Бола кийимлари бўйича маркетинг тадқиқот ва бозорни ўрганишдан асосий мақсад истеъмолчиларни диди ва талабини қандай услубдаги маҳсулотлар кўпроқ ёқиши ва харидорлигини ўрганиб, таҳлил қилишдан иборат. Халқни истеъмол моллари билан таъминлашда тикувчилик саноати янги саноат тармоқлари ичида энг етакчи ўринда туради.

Ўзбекистон аҳолисининг юқори сифатли, турли ассортиментдаги кийимлар билан таъминлаш учун модага мос ва юксак дидли кийимларга буюртма қабул қилиб тикадиган корхоналар, машҳур брендлар мавжуд. Маҳсулот сифатини идора қилиш унга таъсир этувчи омилларни тинимсиз назорат қилиб маҳсулотни лойиҳалаш, ишлаб чиқариш ва истеъмол жараёнида етарлича сифат даражасини таъминлаб туриш масалалари бугунги кунда жуда ҳам долзарб саналади.

Экспортга тайёрланаётган маҳсулотларни рақобатбардошлигига ва патент олинганлиги муҳим аҳамият касб этади. Ҳозирги кунда бизнинг бозорларимизда болалар кийимларига талаб яна-да кучаймоқда, шу сабабли юртимизда болалар

кийимлари ишлаб чиқариш кундан-кунга ортмоқда ва бозорларимизда шу турдаги кийимлар сони янада ортиб бормоқда.

Ишлаб чиқариш мобайнида қиз болалар кийими учун алоҳида, ўғил болалар кийими учун эса алоҳида безак элементларидан фойдаланилади. Бунда боланинг зеркиб қолмаслиги учун контраст ранглардан фойдаланишга, кийимнинг имконият даражасида улар учун қизиқарли бўлишига ва уларнинг дунёқарашига мос расмларни танланишига алоҳида эътибор қаратилган.

1-расм. “Хумо” бренди асосида таклиф этилаётган болалар кийим комплекти

МУҲОКАМА. Ҳар қандай ривожланаётган давлат ўзининг маҳсулот, товар ёки хизматлари билан жаҳон бозорига чиқишни ва ўз ўрнини топишга, жаҳон бозорида етакчи мамлакатлар рўйхатига киришга интилади. Бунда давлатни тез танитувчи соҳаларни ривожлантиришга ва уларни янада такомиллаштириб, товар ёки хизматлар ишлаб чиқаришни ўз олдига мақсад қилиб қўяди.

Ишлаб чиқарилаётган ва экспортга кетаётган товарларни кўп қисми миллий маҳсулотларимиз бўлиб, уларга мисол қилиб, миллий матоларимиз атлас, адрас, сўзаналаримиз европа мамлакатларида ҳам учрамоқда. Миллий бренд – илмий, таълим салоҳияти, маданий анъаналар, табиий рекреация ресурслари, шунингдек, “Ўзбекистонда ишлаб чиқарилган” ва ўхшаш товар ва хизматлар брендларига таянувчи товар ва хизматлар ишлаб чиқариш соҳасида беқиёс ваколатга эга давлат сифатида мамлакат бренди. Халқ турмушининг ҳар соҳаси каби ўзбек

миллий кийимлари ҳам миллий бренд даражасига кўтарилмоқда. Бизгача етиб келган кийимлар XIX аср охири XX аср бошларига тааллуқли бўлиб, қадимги даврларга оидлари сақланмаган, чунки кийим ва матолар моддий ёдгорликлар ичида доимий истъмолда бўлган ва охиригача фойдаланилган [6].

Болалар кийимини миллий брендини яратишнинг бошқалардан ажралиб турадиган муҳим жиҳатларидан бири миллий нақш безакларини оммалаштириб, уларни кундалик кийим кечакларга ўтказиш, жозибадор Хумо қушининг рамзини болалар жинси костюми, комбинезони, кепкаси ва сумкасига ҳам зардан нақш солиб туширишдан иборат.

Болалар кийимида қўлланган зардўзлик санъати ва Хумо қуши рамзига тўхталадиган бўлсак, зардўзлик элементлари бу миллий ўзбек санъат турларидан ҳисобланади.

Зардўзлик-хунармандчиликнинг қадимий турларидан бири бўлиб, зар ип билан нақш тикиш касби ҳисобланади. У форсча зар (тилла), дўзи (тикмоқ) сўзини англатади, зардўзлик — безак санъати тури бўлиб, зар (тилла ва кумуш суви юритилган) ип, нозик сим, ипак билан кашта тикиб безак яратадиган соҳаси. Тўртбурчак чамбаракка (корчўпга) ўрнатилган бахмал, шойи, мовут, чарм ва б. матоларга зардўзи усулида кашта (гул, нақш, тасвир) тикилади.

Хумо эса - [афсонавий қуш бўлиб](#), бахт-саодат, [давлат рамзи ҳисобланади](#). [Ўзбекистон](#) ҳудудидаги [меъморий ёдгорликларда](#), [амалий безак санъати](#) буюмларида Хумо [тасвири](#) қадимдан кўп учрайди. [Ўзбекистон Республикаси гербида](#) ҳам Хумо тасвири туширилган.

ХУЛОСА. Хулоса қилиб шуни таъкидлаш мумкинки, кўп асрлар давомида яратилган халқ амалий санъати, либослари моддий ва маънавий-маданиятнинг ажралмас қисмидир. Халқ ижодиёти намуналарини ўрганиш шуни кўрсатадики, либосларда мақсадга мувофиқ тарзда функционал ва эстетик фазилатлар бирлаштирилган. Замоनावий кийинишда, замоनावий кийимлар яратишда миллий брендни дунёга олиб чиқишда миллийлик меъёрларига амал қилиб, замоनावий либосларда ҳам миллийликни уйғунлаштириш, бу эса албатта миллий маданиятимизни, миллий ўзлгимизни асрашга хизмат қилади ва жаҳон миқёсида миллий брендимизни олиб чиқишимиз учун энг яхши йўл саналади.

АДАБИЁТЛАР РЎЙХАТИ

1. Самиева Ш. Х. Основные направления искусства и эстетического дизайна в создании костюма //Материалы докладов 51-й международной научно-технической конференции преподавателей и студентов в двух томах. – 2018. – С. 88-89.
2. М.А. Асқарова ЎЗБЕК МИЛЛИЙ ЛИБОСЛАРИНИНГ ЭТНОПЕДАГОГИК ХУСУСИЯТЛАРИ // Ученый XXI века. 2022. №6 (87). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/zbek-milliy-liboslarining-etnopedagogik-hususiyatlari> (дата обращения: 13.12.2022).
3. Самиева Ш. Х. и др. Выбор ткани для производства эстетической одежды //Молодой ученый. – 2016. – №. 9. – С. 287-289.
4. Гусова Д. Т., Козлова Т. В. Формирование и развитие бренда модной одежды в контексте проектной культуры и искусства //Москва. – 2016.
5. Самиева Ш., Усанбаева Н. СОВРЕМЕННЫЕ РЕШЕНИЯ ДЛЯ ПРИМЕНЕНИЯ ЭКОЛОГИЧЕСКИХ ТКАНЕЙ В ШВЕЙНОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ //Eurasian Journal of Academic Research. – 2022. – Т. 2. – №. 11. – С. 303-307.
6. Abdulazizova, X. (2016). Миллий товар ва хизматлар брендларининг ривожланиши. *Iqtisodiyot Va Innovatsion Texnologiyalar*, (5), 117–122. Retrieved from